

Definition, avgränsning, kvalitetssäkring och täckningsgrad

OBS! Detta är ett levande dokument som inte fastställs!

Allé.....	2
Artrik vägmiljö	3
Artrik järnvägsmiljö	4
Bevarandevärd bro	5
Faunapassage för medelstora däggdjur	6
Faunapassage för stora däggdjur	7
Grod- och kräldjurspassage.....	8
Invasiv art (kommande miljöföreteelse)	9
Kulturhistorisk järnvägsmiljö	10
Kulturväg.....	11
Solitära träd	12
Stenmur (kommande miljöföreteelse)	13
Vattenfaunapassage.....	14
Väganknutet kulturminne	15
Övrig miljöföreteelse	16

Allé

Definition Riktlinje Landskap 3.0

Alléer är lövträd planterade i en enkel eller dubbel rad som består av minst fem träd längs en väg eller det som tidigare utgjort en väg eller i ett i övrigt öppet landskap. Träden ska till övervägande del utgöras av vuxna träd.

Avgränsning Miljöwebb Landskap

Samtliga alléer längs statliga vägar. I vissa fall även de som inte förvaltas av Trafikverket där dessa har inventerats. Vem som är förvaltare framgår av attributet Förvaltare.

Kvalitetssäkring av befintliga data

Material och resultat från migrering granskades under 2018 och 2019, genom detta är det kontrollerat att samtliga alléer som fanns i underlaget är inlagda korrekt i Miljöwebb Landskap. Objekt som tidigare haft problem med nätanknytning samt inte migrerats in korrekt i Miljöwebb Landskap är kontrollerade och åtgärdade.

Kvalitetsnivå: God

Inventeringsmetoder

Ingen fastställd metod idag, men under utveckling. I varje avrop mot konsult definieras metoden genom vad som ska göras och hur det ska utföras.

Arbetsätt och roller

Besiktning av alléer sker rullande var 4:e till 6:e år, och utförs av Trafikverkets miljöspecialist eller konsult.

Kunskapsläge

I stort sett heltäckande inventeringar i hela landet på väg.

Region Syd: Inventering av de 19 driftområdena görs var 4:e år, samt löpande inventeringar som förs in av inventerarna själva i Miljöwebb Landskap, enligt kontrakt.

Region Stockholm, Region Mitt, Region Öst: God täckning, nya inventeringar förs in löpande i Miljöwebb Landskap.

Region Nord: I stort sett fullt inventerat, förs in i Miljöwebb Landskap. Inventeringar har gjorts länge.

Region Väst: Allt är inventerat, görs inventeringar varje år som förs in i Miljöwebb Landskap. Kommer in enstaka nya objekt varje år.

Artrik vägmiljö

Definition Riktlinje Landskap 3.0

Artrika väg- och järnvägsmiljöer är ytor, strukturer och sidoområden som uppfyller minst en av följande: 1. Hyser rödlistade arter, ansvarsarter, sällsynta arter och/eller indikatorarter. 2. Har en speciell artsammansättning utifrån komplexa mark- och strukturegenskaper och/eller har en särskilt hög artrikedom eller frekvens av indikatorarter. 3. Utgör en väsentlig ekologisk resurs för t ex reproduktion, livscykel, skydd eller föda. 4. Utgör en viktig miljö och har geologiska och ekologiska förutsättningar för arters spridning och konnektivitet i landskapet.

Avgränsning Miljöwebb Landskap

Inventerade artrika vägmiljöer längs statliga vägar.

Kvalitetssäkring av befintliga data

Objekt som tidigare haft problem med nätanknytning samt inte migrerats in korrekt i Miljöwebb Landskap är kontrollerade och åtgärdade.

Kvalitetsnivå: God

Inventeringsmetoder

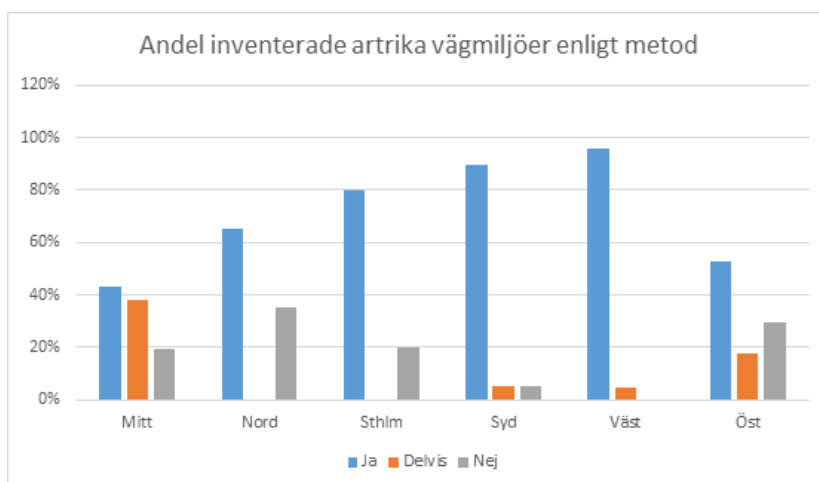
Metod för översiktlig inventering av artrika vägkantsmiljöer, [Trafikverket 2012:149](#)

Arbetsätt och roller

Besiktning av artrika vägkanter sker rullande var 4e till 6e år, och utförs av Trafikverkets miljöspecialist eller konsult.

Kunskapsläge

Täckningsgrad: Våldigt god, men med regionala skillnader. 81 % av alla DO är inventerade enligt "Metod för översiktlig inventering och identifiering av artrika vägkanter" Trafikverkets publikation 2012:149.

Artrik järnvägsmiljö

Definition Riktlinje Landskap 3.0

Artrika väg- och järnvägsmiljöer är ytor, strukturer och sidoområden som uppfyller minst en av följande:

1. Hyser rödlistade arter, ansvarsarter, sällsynta arter och/eller indikatorarter.
2. Har en speciell artsammansättning utifrån komplexa mark- och strukturegenskaper och/eller har en särskilt hög artrikedom eller frekvens av indikatorarter.
3. Utgör en väsentlig ekologisk resurs för t ex reproduktion, livscykel, skydd eller föda.
4. Utgör en viktig miljö och har geologiska och ekologiska förutsättningar för arters spridning och konnektivitet i landskapet.

Avgränsning Miljöwebb Landskap

Inventerade driftplatser längs med statligt järnväg.

Kvalitetssäkring av befintliga data

Befintliga objekt är kvalitetsgranskade vad gäller position, geometri, nätanknytning och attribut. Objekt som tidigare haft problem med nätanknytning samt inte migrerats in korrekt i Miljöwebb Landskap är kontrollerade och åtgärdade.

Kvalitetsnivå: God

Inventeringsmetoder

Inventeringsmanual för biologisk mångfald vid järnvägsstationer, [Trafikverket 2015:253](#)

Arbetsätt och roller

En översiktlig inventering har genomförts nationellt där samtliga driftplatser har klassificerats i olika naturvärdesklasser. De objekt som har naturvärdesklass 1-3 klassas som artrik järnvägsmiljö.

Kunskapsläge

Täckningsgrad: Väldigt god. 100% av landets driftplatser har inventerats enligt "Inventeringsmanual för biologisk mångfald vid järnvägsstationer" Trafikverkets publikation 2015:253.

Bevarandevärd bro

Definition Riktlinje Landskap 3.0

En bevarandevärd bro är oavsett ålder en tydlig och representativ exponent för den brohistoriska och/eller brotekniska utvecklingen i landet.

Avgränsning Miljöwebb Landskap

Samtliga bevarandevärda broar som är utpekade nationellt och regionalt samt ägs och förvaltas av Trafikverket, oavsett väghållare. Miljöwebb Landskap håller enbart attribut som är knutna till det kulturhistoriska värdet. Brons konstruktion och ritningar lagras i BaTMan.

Kvalitetssäkring av befintliga data

Objekt som tidigare haft problem med nätanknytning samt inte migrerats in korrekt i Miljöwebb Landskap är kontrollerade och åtgärdade. Material och resultat från migrering har granskats och genom detta är det kontrollerat att samtliga objekt som finns i underlaget är inlagda korrekt i Miljöwebb Landskap.

Kvalitetsnivå: God efter avslutad genomgång.

Inventeringsmetoder

Fastställd metod saknas för inventering av bevarandevärda broar, men bör tas med i kommande kulturmiljöstrategi. En kulturmiljökonsult har inventerat broar enligt metod som omnämns i t.ex. *Våra broar en kulturskatt*, [Trafikverket 99109](#)

Arbetsätt och roller

En kulturmiljökonsult har inventerat broar utifrån nationella och regionala planer.

Kunskapsläge

Täckningsgrad: Medel. I Miljöwebb Landskap finns vägbroar, förutom Regional plan för Skåne respektive Stockholm och Gotland. Dessa planeras att migreras in under 2021 tillsammans med järnvägsbroar från national plan, efter det uppskattas täckningsgraden vara god.

Faunapassage för medelstora däggdjur

Definition Riktlinje Landskap 3.0

Passage för djur: säker passage som uppfyller Trafikverkets tekniska regelverk för aktuell djurgrupp (vattenlevande djur, grod- och kräldjur, medelstora eller stora däggdjur).

Begreppet Faunapassage används synonymt. Medelstora däggdjur. Däggdjur som är mindre än rådjur.

Avgränsning Miljöwebb Landskap

Faunapassager för medelstora däggdjur på statlig väg och järnväg. Miljöwebb Landskap håller enbart attribut med miljörelaterad information. Broars konstruktioner och ritningar för faunapassagen lagras i BaTMan. Konstruktioner för vägtrummor lagras i trumdatan NVDB. Konstruktioner för järnvägstrummor lagras i BIS.

Även behov av åtgärder vid konfliktpunkter.

Kvalitetssäkring av befintliga data

Faunapassager för medelstora däggdjur har granskats vad gäller ursprung, position och nätanknytning. Material och resultat från migrering har granskats för att kontrollera att samtliga objekt är korrekt inlagda i Miljöwebb Landskap.

Kvalitetsnivå: God

Inventeringsmetoder

Ingen fastställd metod idag, men under utveckling. I varje avrop mot konsult definieras metoden genom vad som ska göras och hur det ska utföras.

Arbetsätt och roller

¼ av samtliga objekt i driftområdet besiktigas av driftentreprenören årligen som en del av baskontraktet, dvs. samtliga objekt inventeras inom en 4 års period. Tillståndsbesiktning sker rullande var 4e till 6e år, och utförs av Trafikverkets miljöspecialist eller konsult.

Kunskapsläge

100% av broar och trummor i det statliga järnvägsnätet är inventerade och registrerade utifrån om de utgör en konfliktpunkt eller inte. Täckningsgrad för vägtrummor oklart. Miljöföreteelsen innefattade tidigare endast utter, men har nu utvidgats till fler arter.

Region Syd: P.g.a. att fler arter nu innefattas förväntas ett mer heltäckande kunskapsläge omkring 2022.

Region Stockholm, Region Öst, Region Mitt: Allt är rapporterat till Miljöwebb Landskap, möjligen saknas några investeringsprojekt, t.ex. faunapassager som byggts i samband med vägprojekt.

Region Nord: Finns täckande data för utter i Miljöwebb Landskap men kan komma att kompletteras med andra medelstora däggdjur.

Region Väst: Några investeringsprojekt som är 10-15 år gamla har ej inventerats, i övrigt heltäckande.

Faunapassage för stora däggdjur

Definition Riktlinje Landskap 3.0

Passage för djur. säker passage som uppfyller Trafikverkets tekniska regelverk för aktuell djurgrupp (vattenlevande djur, grod- och kräddjur, medelstora eller stora däggdjur).

Begreppet Faunapassage används synonymt. Stora däggdjur är alla klövdjur och de stora rovdjuren björn, järv, lo och varg.

Avgränsning Miljöwebb Landskap

Faunapassager för stora däggdjur på statlig väg och järnväg. Broars konstruktioner och ritningar lagras i BaTMan.

Kvalitetssäkring av befintliga data

Ett fåtal objekt fanns i Miljöwebb Landskap före hösten 2017, då en större migrering av material utfördes. Efter det granskades både gamla och nya objekt vad gäller position och nätaknytning, eventuella fel korrigerades.

Kvalitetsnivå: God utifrån migreringen av materialet som togs fram, men oklart med tanke på frågan nedan.

Inventeringsmetoder

Analys av infrastrukturens permeabilitet för klövdjur, [Trafikverket 2015:254](#)

Ekologisk uppföljning av planskilda passager för landlevande däggdjur - principer och metoder för väg och järnväg, [Trafikverket 2015:173](#)

Arbetsätt och roller

Torrtrummor sköts och besiktigas av driftentreprenören i baskontraktet, medan besiktning och skötsel för övriga passagetyper ligger i brokontrakten. Tillståndsbesiktning sker rullande var 4e till 6e år, och utförs av Trafikverkets miljöspecialist eller konsult.

Kunskapsläge

Huvuddelen av materialet i Miljöwebb Landskap bygger på en nationell analys av permeabilitet (Publikationsnummer 2015:254). Detta är en teoretisk modell som inte är verifierad i fält, vilket gör att det förekommer brister bland registrerade objekt. En översyn av begreppen pågår och materialet kommer att revideras 2020 när nya VGU är fastställd.

Grod- och kräldjurspassage

Definition Riktlinje Landskap 3.0

Passage för djur. Säker passage som uppfyller Trafikverkets tekniska regelverk för aktuell djurgrupp (vattenlevande djur, grod- och kräldjur, medelstora eller stora däggdjur). Begreppet Faunapassage används synonymt.

Avgränsning Miljöwebb Landskap

Grod- och kräldjurspassager på statlig väg. Även behov av åtgärder vid konfliktsträckor.

Kvalitetssäkring av befintliga data

Objekt i Miljöwebb Landskap har kontrollerats och korrigerats utifrån position och nätanknytning i relation till ursprungsmaterialet.

Kvalitetsnivå: God

Inventeringsmetoder

Metod för identifiering av konfliktsträckor för groddjur längs befintlig infrastruktur, [Trafikverket 2017:097](#)

Metod för uppföljning av groddjursåtgärder vid väg, [Trafikverket 2017:130](#)

Arbetsätt och roller

Majoriteten av objekten finns med i baskontraktet där $\frac{1}{4}$ av objekten i driftområdet besiktigas av driftentreprenören årligen som en del av baskontraktet, dvs. samtliga objekt inventeras inom en 4 års period. Tillståndsbesiktning sker rullande var 4e till 6e år, och utförs av Trafikverkets miljöspecialist eller konsult.

Kunskapsläge

Täckningsgrad: Heltäckande i samtliga regioner förutom Syd.

Region Syd: Inventering pågår kontinuerligt.

Region Väst: Kontrolleras var 4-6 år.

Invasiv art (kommande miljöföreteelse)

Definition Riktlinje Landskap 3.0

Invasiva främmande arter är arter som med människans hjälp, avsiktligt eller oavsiktligt har spridits utanför sitt naturliga utbredningsområde och vars introduktion eller spridning har konstaterats hota eller inverka negativt på biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster.

Avgränsning Miljöwebb Landskap

Längs statlig väg och järnväg enligt listan "Bekämpning av invasiva arter" (bilaga till Riktlinje Landskap).

Kvalitetssäkring av befintliga data

Ny företeelse, ingen befintlig data.

Inventeringsmetoder

Ny företeelse, ingen befintlig metod.

Arbetsätt och roller

Ny företeelse, ingen befintlig information.

Kunskapsläge

Ny företeelse, ingen befintlig information.

Kulturhistorisk järnvägsmiljö

Definition Riktlinje Landskap 3.0

Kulturhistorisk järnvägsmiljö: miljö som består av flera järnvägsanknutna kulturminnen och/eller funktionsområden samt deras inbördes sammanhang, som tydligt visar en del av den järnvägshistoriska och/eller järnvägstekniska utvecklingen från järnvägens introducerande i landet till nutid.

Avgränsning Miljöwebb Landskap

Kulturhistoriska järnvägsmiljöer vid driftplatser längs statlig järnväg.

Kvalitetssäkring av befintliga data

Ny miljöföreteelse med få registrerade objekt.

Inventeringsmetoder

Inventering av järnvägens kulturmiljö, [Trafikverket 2017:214](#)

Arbetsätt och roller

Ny företeelse, ingen befintlig information.

Kunskapsläge

Ny miljöföreteelse med få registrerade objekt.

Kulturväg (kommande miljöföreteelse)

Definition Riktlinje Landskap 3.0

Väg som har höga kulturvärden och som representerar en del av den väghistoriska och/eller vägtekniska utvecklingen från forntid till nutid.

Avgränsning Miljöwebb Landskap

Statlig väg och inventeringar enligt ny metod.

Kvalitetssäkring av befintliga data

Ny företeelse, ingen befintlig data.

Inventeringsmetoder

Kommande metod, ej fastställd.

Arbetsätt och roller

Kommande grundinventering enligt ny metod. Tillståndsinventering sker i vissa delar av landet inför förnyelse av baskontrakt var 4e till 6e år av Trafikverkets miljöspecialist eller konsult.

Kunskapsläge

Äldre inventeringsmaterial finns i loggböcker i Miljöwebb Landskaps [arbetsrum](#).

Solitära träd

Definition Riktlinje Landskap 3.0

Solitärt träd: fristående träd som är enskilt eller utgör en mindre grupp av upp till fem träd längs en väg eller järnväg.

Avgränsning Miljöwebb Landskap

Solitära träd längs statlig väg och inventerade driftplatser på järnväg enligt "Inventeringsmanual för biologisk mångfald vid järnvägsstationer" Trafikverkets publikation 2015:253.

Kvalitetssäkring av befintliga data

Objekt i Miljöwebb Landskap granskades 2018 utifrån ursprungsmaterial, även deras position och nätanknytning har kontrollerats och vid behov åtgärdats. En kontroll av solitära träd med för många träd har utförts.

Kvalitetsnivå: God kvalitet på registrerade objekt.

Inventeringsmetoder

Ingen fastställd metod idag, men under utveckling. I varje avrop mot konsult definieras metoden genom vad som ska göras och hur det ska utföras.

Arbetsätt och roller

Besiktning av solitära träd sker rullande var 4e till 6e år, och utförs av Trafikverkets miljöspecialist eller konsult. Driftentreprenören ska rapportera in om de ser trafikfarliga träd, men de inventerar inte dem systematiskt.

Kunskapsläge

Täckningsgrad: Låg

Stora vita fläckar, stora regionala skillnader på väg. Definition av vilka solitära träd vi vill bevara i vår vägmiljö saknas. Vissa driftområden inventerade, men långt ifrån alla.

Region Syd: Drygt 1/3 av de 19 driftområdena i regionen har inventerats. 2023 kommer hela regionen ha inventerats och är inne i Miljöwebb Landskap.

Region Stockholm, Region Öst, Region Mitt: Bristande. Trafikverket har inte prioriterat men inventeringar pågår. Inventeringar förs löpande in i Miljöwebb Landskap. Mestadels stora ekar som inventerats.

Region Nord: Täckningsgrad osäker. Främst har gamla exemplar av tall, eller individer som har kulturhistoriskt värde inventerats. Inga planer på att utöka inventeringen.

Region Väst: Täckningsgrad måttlig. Det görs uppdateringar av Miljöwebb Landskap i samband med att alléer inventeras.

Stenmur (kommande miljöföreteelse)

Definition Riktlinje Landskap 3.0

En uppbyggnad av på varandra lagda stenar som har en tydlig, långsträckt utformning. Den har eller har haft någon typ av funktion i landskapet, exempelvis hägnadfunktion eller att muren utgjort en avgränsning mellan jordbruksskiften.

Avgränsning Miljöwebb Landskap

Objekt belägna inom vägområdet längs statliga vägar. Undantaget murar som angränsar till tomtmark, kyrkogårdar eller? Järnväg?

Kvalitetssäkring av befintliga data

Ny företeelse, ingen befintlig data.

Inventeringsmetoder

PM *Inventering av stenmur inför driftupphandling*, internt dokument, Anna Wadensjö.

Arbetsätt och roller

Trafikverkets miljöspecialist ansvarar för inventeringen, utförs oftast i samband med upphandling av baskontrakt i varje driftområde.

Kunskapsläge

Ny företeelse, ingen befintlig information.

Vattenfaunapassage

Definition Riktlinje Landskap 3.0

Säker passage som uppfyller Trafikverkets tekniska regelverk för vattenlevande djur.

- Vattenlevande djur: Fisk och vattenlevande organismer. Utter ingår inte.
- Vattendrag: naturligt förekommande flöden av vatten av permanent karaktär. Det är vattendrag som huvudsakligen rinner i naturliga fördjupningar, till exempel en å, bäck, flod eller älv, men som kan vara kraftigt påverkade i samband med dikning och uträkning.

Definition Vägar och Gators Utformning (VGU) 2020:

Vandringshinder för vattenlevande djur: Fysisk anordning eller en fysisk förändring av en miljö som leder till att fisk och bottenfauna mer eller mindre förhindras att förflytta sig inom ett vattendrag.

Avgränsning Miljöwebb Landskap

Trummor/broar, där en bedömning har gjorts huruvida trumman/bron utgör vandringshinder eller inte.

Kvalitetssäkring av befintliga data

Vattenfaunapassager har granskats vad gäller ursprung, position och nätanknytning. Material och resultat från migrering har granskats för att kontrollera att samtliga objekt är korrekt inlagda i Miljöwebb Landskap.

Kvalitetsnivå: God

Inventeringsmetoder

Ingen fastställd metod idag, men under utveckling. I varje avrop mot konsult definieras metoden genom vad som ska göras och hur det ska utföras.

Arbetsätt och roller

Driftentreprenören besiktar årligen trummornas tekniska funktionsduglighet samt skick, t.ex. att utplacerat material som stenar ligger kvar på avsedd plats.

Kunskapsläge

Region Syd: Stora brister, inventering pågår och förs in i Miljöwebb Landskap.

Region Stockholm, Region Öst, Region Mitt: Oklar situation på grund av den stora mängden passager. Inventering pågår och resultaten läggs då in i Miljöwebb Landskap, lär kräva de närmsta 10 åren.

Region Nord: Inventeras årligen, ca 100 objekt/år. Förs in i Miljöwebb Landskap.

Region Väst: Endast bristinventeringar är gjorda och inlagda i Miljöwebb Landskap, ej fungerande anläggningar.

Väganknutet kulturminne

Definition Riktlinje Landskap 3.0

Kulturminne placerat utmed statliga vägar i vägområdet eller i dess närhet och som har en historisk och/eller teknisk koppling till vägen och dess funktion. Exempel: milstolpe, kilometerstolpe, vägvisningssten, väghållningssten, minnessten och rest sten.

Avgränsning Miljöwebb Landskap

Kulturminnen ska inte vara placerade på privat mark, exv. trädgård eller hage, och uppfylla något av följande:

- Väganknutet, placerat i eller nära vägområdet. T.ex. väghållningssten eller milsten.
- Inte väganknutet, placerat i vägområdet. T.ex. minnessten.

Kvalitetssäkring av befintliga data

Befintliga data i Miljöwebb Landskap har jämförts på position och namn/RAÄ nr med FMIS, för att verifiera att de har rätt information och är belägna på rätt plats. Felaktiga objekt har granskats och korrigerats. Objekt som tidigare haft problem med nätanknytning samt inte migrerats in korrekt i Miljöwebb Landskap är kontrollerade och åtgärdade.

Samtliga vägmärken, minnesmärken och gränsstenar registrerade i Forsök och som ligger inom 50 m från vägkant har granskats. Objekt som ingår i baskontrakt läggs in i Miljöwebb Landskap. Komplettering av milstenar genomfördes 2017 och resterande lämningstyper registreras successivt från 2018.

Kvalitetsnivå: God

Inventeringsmetoder

Konditionsbesiktning av väganknutna kulturminnen, Bilaga 84c-a.

Arbetsätt och roller

¼ av samtliga objekt i driftområdet besiktigas av driftentreprenören årligen som en del av baskontraktet, dvs. samtliga objekt inventeras inom en 4 års period. Tillståndsinventering sker i vissa delar av landet inför förnyelse av baskontrakt var 4e till 6e år av Trafikverkets miljöspecialist eller konsult.

Kunskapsläge

Samtliga kända milstolpar i Forsök finns även i Miljöwebb Landskap, för gränsmärken, minnesmärken och övriga vägmärken saknas fortfarande objekt. I Miljöwebb Landskap finns även ett stort antal andra kulturminnen som Trafikverket förvaltar.

Övrig miljöföreteelse

Definition Riktlinje Landskap 3.0

Det finns ingen definition för övrig miljöföreteelse i Riktlinje Landskap 3.0.

Definition från TMALL0873:

Övrig miljöföreteelse är ett samlingsbegrepp för objekt som inte ingår i de befintliga miljöföreteelserna i Miljöwebb Landskap. Objekt som ska redovisas i Miljöwebb landskap som Övrig miljöföreteelse är till exempel: Ormhotell, Faunadepå, Groddjursdamm, Rännadal, Hasselmusbuskage, Hasselmuspassage, Fågelholk och Fladdermusholk. Annat, exempelvis sandbranter m.m.

Avgränsning Miljöwebb Landskap

Ny företeelse, ingen befintlig information.

Kvalitetssäkring av befintliga data

Ny miljöföreteelse med få registrerade objekt.

Inventeringsmetoder

Ny företeelse, ingen befintlig metod.

Arbetsätt och roller

Ny företeelse, ingen befintlig information.

Kunskapsläge

Ny miljöföreteelse med få registrerade objekt.